

Datum
2014-03-31
Ert datum
2014-01-09

Vårt diarienummer
2014-110-1359
Er beteckning
Ju2014/125/KO

Kopia till:
Utbildningsdepartementet

Justitiedepartementet
103 33 STOCKHOLM

Överskudsättning i creditsamhället? (SOU 2013:78)

Centrala studiestödsnämnden (CSN) tillstyrker förslagen i stort och anser att flera av förslagen skapar bättre förutsättningar för att komma tillrätta med överskudsättning. CSN lämnar följande synpunkter på de förslag som berör myndigheten.

Sammanfattning

- CSN har inte någon synpunkt på att det utreds om kreditupplysningsföretagen ska få tillgång till bl.a. uppgifter om studielån.
- CSN har inget att invända mot att det utreds vilka förändringar som behövs för att förverkliga förslaget om månadsuppgifter. CSN ställer sig dock tveksam till förslaget att myndigheterna vid varje utbetalningstillfälle ska redovisa vilken månadsinkomst som är förenlig med det utbetalade stödet.
- CSN tillstyrker förslaget om utökad samverkan mellan Kronofogdemyndigheten och övriga myndigheter.
- CSN är positiv till förslaget om en ekonomiakut.
- CSN delar utredningens förslag att kunskaper i privatekonomi, konsumenträtt och överskudsättning i högre utsträckning än i dag ska läras ut inom ramen för existerande skolämnen.
- CSN avstyrker förslaget att borgenären vid ansökan om betalningsföreläggande ska ange om och när preskriptionstiden för en fordran har avbrutits.
- CSN avstyrker förslaget om slutlig preskription.
- CSN avstyrker förslaget att avräkna kapital före ränta och kostnader.
- CSN anser att förslaget om kallelse på okända borgenärer måste utredas ytterligare.

5.2.1 En bättre fungerande kreditmarknad ur ett konsumentperspektiv

Utred om kreditupplysningsföretagen ska få tillgång till uppgifter om inkassobolagens fordringar, snabblåneföretagens utlåning m.m.

CSN har inte någon synpunkt på att det utreds om kreditupplysningsföretagen ska få tillgång till bl.a. uppgifter om studielån.

Enligt studiestödsdatalagen (2009:287) får CSN enbart i enstaka fall lämna ut enstaka personuppgifter elektroniskt till andra mottagare än de som anges i studiestödsdatalagen eller studiestödsdataförordningen (2009:321). Detta innebär att för att CSN ska kunna lämna ut uppgifter om studielån till kreditupplysningsföretagen krävs lagändringar. CSN anser även att det behöver utredas vidare vilka uppgifter från CSN som bör ingå i en kreditupplysning.

5.2.2 Bättre hantering av offentligrättsliga fordringar

Utred praktiska lösningar för att kunna införa förslag om månadsinkomster

CSN har inget att invända mot att det på nytt utreds vilka förändringar som behövs för att förverkliga förslaget om månadsuppgifter. CSN ställer sig dock tveksam till förslaget att myndigheterna vid varje utbetalningstillfälle ska redovisa vilken månadsinkomst som är förenlig med det utbetalade stödet.

CSN kan endast ge en allmän information om vad personens aktuella fribelopp motsvarar i månadslön under studietiden eftersom rätten till studiemedel utöver inkomst av tjänst även påverkas av den studerandes inkomst av näringsverksamhet och kapital. Kapitalinkomster kan dessutom vara svåra att förutse då de är oregelbundna och den studerande ofta får kännedom om dessa i slutet av året. Vidare intjänas inkomsterna ofta efter att utbetalningarna av studiemedel har upphört för terminen. Detta medför att information om vilken månadsinkomst som är förenlig med det utbetalade stödet från CSN dels kan vara otillräcklig, dels kan komma långt före den tidpunkt inkomsterna intjänas.

Samverkan mellan Kronofogdemyndigheten och övriga myndigheter

CSN tillstyrker förslaget om utökad samverkan mellan Kronofogdemyndigheten och övriga myndigheter. CSN ser även att det finns behov av samverkan mellan andra myndigheter för att nå andra grupper än de som redan hamnat hos Kronofogdemyndigheten. En samverkan mellan myndigheterna och Konsumentverket för att sprida information till budgetrådgivarna

om reglerna för olika förmåner och offentligrättsliga fordringar skulle enligt CSN:s uppfattning även kunna leda till att färre personer får problem med skulder till det offentliga.

Utredningen föreslår även att myndigheterna ska få ett särskilt ansvar för att undersöka möjligheterna att minska uppkomsten av skulder. CSN ser positivt på att myndigheterna får ett sådant uppdrag.

Utredningen föreslår även att det bör övervägas om en statlig inkassofunktion ska införas. En sådan funktion finns redan genom Kammarkollegiets fordringsbevakning. CSN anser inte att det för egen del finns något behov av att överlämna fordringar till en inkassofunktion då myndigheten har en väl uppbyggd kravhantering för både a- och e-mål.

5.3.2 Utvidga den nya upplysningstjänsten för konsumenter med en Ekonomiakt

CSN är positiv till förslaget om en ekonomiakt. CSN bidrar gärna med information om de återbetalningsregler som gäller för studieskulder och för hemutrustningslån till flyktingar.

5.3.4 Finansiella kunskaper i skola, gymnasieskola, vuxenutbildning och SFI

CSN delar utredningens förslag att kunskaper i privatekonomi, konsumenträtt och överskuldssättning i högre utsträckning än i dag ska läras ut inom ramen för existerande skolämnen. CSN anser att information om studielån och hemutrustningslån till flyktingar och hur de ska återbetalas bör kunna lämnas vid sådan undervisning.

5.3.5 Ökat stöd för gäldenären att kontrollera fordringars giltighet

CSN avstyrker förslaget, som det nu presenteras, att borgenären vid ansökan om betalningsföreläggande ska ange om och när preskriptionstiden för en fordran har avbrutits. Den föreslagna lösningen innebär enligt CSN:s uppfattning en alltför stor administrativ hantering. Ur ett borgenärsperspektiv skulle det innebära att ansökningar om betalningsföreläggande i större omfattning än i dag måste hanteras manuellt vilket skulle innebära en stor förändring för borgenärskollektivet.

5.4.1 Slutlig preskription efter många år hos Kronofogdemyndigheten

CSN avstyrker förslaget om slutlig preskription. Enligt CSN:s uppfattning bör situationen för överskuldssatta personer lösas genom ökade möjligheter att få

skuldsanering istället för att införa slutlig preskription av skulder. Vidare anser CSN att det saknas analys av de effekter som kan uppkomma med anledning av förslaget.

Det framgår av förslaget att det ska omfatta alla civilrättsliga fordringar. CSN anser att det är oklart om förslaget är avsett att omfatta återkrav av studieskulder samt återbetalning av uppsagda hemutrustningslån. Dessa fordringar fastställs genom den civilrättsliga processen men är enligt CSN:s uppfattning att betrakta som offentligrättsliga fordringar, i vart fall i Sverige.

Avräkning på kapital före ränta och kostnader i målet

CSN avstyrker förslaget att avräkna kapital före ränta och kostnader. Reglerna i utsökningsbalken om avräkning av inbetalda belopp är en direkt följd av sedan lång tid gällande civilrättsliga regler. En ändring av dessa regler får långtgående följder för kreditsamhället. Uttag av ränta innebär en drivkraft för låntagaren att så snabbt som möjligt betala av sina skulder för att hålla nere kostnaden. Genom att avräkna inbetalda belopp i första hand på kapitalskulden kan, enligt CSN:s uppfattning, denna drivkraft minska. I utredningen saknas vidare en analys av vad en ändring av avräkningsreglerna skulle innebära för borgenärerna.

Kallelse på okända borgenärer

I utredningen föreslås att gäldenären ska kunna få rätt att via Kronofogdemyndigheten aktualisera sina samlade skulder i syfte att en slutlig preskriptionstid ska börja löpa. Detta är en helt ny rättsfigur i svensk rätt. Förslaget är kortfattat och det framgår inte vilka konsekvenser förslaget får för de olika aktörerna. Med hänsyn till detta och då rättsföljderna enligt CSN:s uppfattning är långtgående anser CSN att förslaget måste utredas ytterligare för att det ska gå att ta ställning till.

Beslut om detta remissvar har fattats av chefsjuristen Åke Svensson efter föredragning av verksjuristen Ulrika Åsemar. I arbetet med remissvaret har även verksjuristen Helena Fällman och studiestödsutredarna Maria Boström och Vera Savic deltagit.

Åke Svensson

Ulrika Åsemar